

Izbija vsak četrtak in velja s poštno vrednostjo 10 K. Posamezna številka stane 1 krono. Izven Jugoslavije 50 K. Naročnina se pošlje na upravitelstvo „Slovenskega Gospodarja“ v Maribor, Koroška cesta št. 5. List se dopušča do odpovedi. Naročnina se plačuje naprej. — Telefon štev. 220. —

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Udje „Kotlo. listovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravištvu sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Cena inseratov po dogovoru. Za večkratne oglaševane primeren popust. Nezapre reklamacije so poštnine proste. — Telefon št. 220. —

31. številka.

Maribor, dne 4. avgusta 1921.

55. letnik.

Pomoč ljudstvu, ki je v stiski.

Kmetijsko ljudstvo je vsled dolgotrajne suše prišlo v težaven in naravnost ojašen gospodarski položaj. — Travniki so se že skoraj posušili, o žive ne bo, krme je bilo malo. In se ziste krme, ki je na razprodajo, so se polotili brezvestni spekulanti, da jo pokupijo in izvozijo iz države. Krompir se je začel sušiti, tudi koruza in fižol. Ne bo dovolj živil za ljudi, ne hrane za živino. Cena živini silno pada. V trgovini za živino je nastopil zastoj, ker se vsled carine naša živina ne more izvažati. Ljudstvo je po mnogih krajih že skoro brez denarja. — Davki pa se brezobzirno iztirjavajo. Dolžnost države je, da ljudstvu v stiski pride na pomoč. V imenu naše ljudske in kmetijske stranke se je poslanec dr. Holcjec dne 1. avgusta obrnil na vlado z naslednjimi interpelacijami:

Interpelacija g. finančnemu ministru.

Nad slovenske kraje, posebno nad Slov. Stajerjo, Meziško dolino in Prekmurje, je prišla velika katastrofa: suša. Za nad mesec dni ni skoro nobenega dežja; vse se suši, ne samo travniki, ampak tudi rastline (pridelki) na polju. Ljudstvo obupa. Ne bo živeče ne za ljudi, ne za živino. Dohodkov ne bo imelo ljudstvo, ki živi v gorej omenjenem teritoriju, prav nobenih. Živino, edini vir dohodkov za leto 1921-22, mora ljudstvo prodati po skrajno nizki ceni, ker ni krme. Za sedaj v sredi poletja se vrši na tisoče zasilnih zakolov živine, ker ni živeča za živino. Ljudstvo na deželi je že skoraj popolnoma brez denarnih sredstev. Gmotni položaj našega ljudstva se slabša od dne do dne, čim bolj pada cena živini in čim manjša je možnost prodati živino. Ta možnost se bo povečala in razširila, če bo porastel izvoz živine. To pa se v sedajšnjih razmerah vsled konkurence drugih držav ne more zgoditi, ako se izvozna carina za živino popolnoma ne odpravi.

Ob prilikah gospodarske katastrofe je tudi že od nekdaj bilo običajno, da se v kmetijskih občinah uskladi iztirjevanje davka ter da se odpišejo davki. Kol narodni poslanik ljudstva na Slov. Stajerjo in sosednjih obmejnih

slovenskih krajev se obračam do Vas. g. finančnega ministra, z vprašanjem:

1. Ali hočete dovoliti neomejen in carine popolnoma prost izvoz vseh vrst živine v živem in zaklanem stanju?

2. Ali ste voljni z ozirom na skrajno krifčen in mučen položaj našega ljudstva nemudoma odrediti, da davčne oblasti in davčni uradi takoj ustavijo iztirjevanje davkov ter da se odpišejo davki?

Interpelacija g. poljedelškemu ministru.

Velika suša, ki traja na Slovenskem Stajerju že več kot mesec dni, je povzročila, da so se travniki na mnogih krajih skoro popolnoma posušili. Ni olave, ne živinske paše. Sena pa je bilo splošno le 50% navadne letine. Nasledek temu: Veliko pomanjkanje krme. Ljudje že sedaj ponekod nimajo živini kaj pokladati. Posebno hudo so v tem oziru prizadete Haloze in drugi slovenskoštajerski vinorodni kraji. Vinogradi in mali posestniki morajo že sedaj rudi pomanjkanja krme zasilo klati tele in govedo. Mnogi bodo do zime pokrmili se tisto malo sena, kar ga imajo pripravljenega za zimo. Če ne živini močno padajo. Poleg tega pa razni spekulanti za visoke cene pokupljajo krmo za izvoz iz naše države. Kakor za govedo, tako bo manjkala krma tudi za svinje. Repe ljudje sploh ne morejo sejati, ker je zemlja vsled suše za oranje nesposobna. Da se vsaj deloma prepreči velika katastrofa, ki grozi slovenski živinoreji, je neobhodno potrebno, da se:

1. dovoli neomejen carine-prost izvoz vseh vrst živine, v živem in zaklanem stanju;

2. prepove nemudoma izvoz vseh krmil: sena, slame, otrobov, oljnatih tropin itd.;

3. razdelijo odvisna krmila najbolj potrebni živinorejcem v naših krajih.

Vprašam torej g. ministra: Ali hoče vseh vrst vpliv svojega ministrstva, da se dovoli neomejen, carineprosti izvoz živine in mesa ter da se nemudoma zabrani izvoz sena, slame in drugih živinskih krmil?

Slično interpelacijo je poslanec g. dr. Holcjec tudi poslal na g. ministra trgovine.

Poljedelski komunizem.

OJ volitvah so duhovi tako razburkani, da jih večina noče mirno in brezno presojati programe različnih strank, ampak da drvi v svoji neza-

dovolnosti na ono stran, kjer so objube radikalnejše in večje. Tako se je zgodilo, da je tudi mnogo naših ljudi pri zadnjih volitvah volilo komuni-

njo, in se vdajal zibajoči se ladji ter s svojimi rokami gospodaril in kuhar kakor da bi bil na najbolj varnih in mirnih tleh na suhem. Pravi čudež je pa bil, kako je tudi pri hudo razburkanem morju prišel čez krov. Za take slučaje je imel eno ali dve vrvi potegnjen: iz kuhinje in proti krovu. Johna rčesa so jim pravili. Ob njih si je pomagal iz enega mesta na drugo, včasih je prišel za berglo, pa jo zopet vlekel za seboj na vrvi in nič ni zaostajal, tudi za najhitrejšim človekom ne.

Toda mornarji, ki so bili v prejšnjih letih njegovi tovariši na morju, in ga videli zdravega, so pravili, da ga je prav žalostno gledati tako pohabljenega.

„Ni navaden človek, naš John“, mi je rekel čolnar, „dobro šolo je pač imel v svojih mladih letih in govoriti zna kakor knjiga, če je treba. In pogumen je! Lev ni nič v primeri z njim! Videl sem ga, kako je pograbil štiri za vrat in udaril z njihovimi glavami skupaj — on sam in neoborožen je bil!“

Močivo ga je spoštovalo in ga ubogalo. Imel je nekaj posebnega y

stično. Kaj hočejo komunisti dati malemu kmetu in kmetiskemu delavcu?

Temeljna zahteva komunizma glede poljedelstva je, da se vsa posestva, zasebna in javnopravna, vse šume in vse vode, vse rude, vse prirodne sile in vsa poslopja, ves poljedelski inventar (živina, vozovi, vprege, žetve ter srambe) podružabijo, to je, da postanejo skupna last vseh. Toda vsako posestvo bi naj ostalo jedna poljedelska obratna edinica in tudi veleposestva graščakov bi se naj ne razkosala v mala posestva in sicer tako, da bi veliko posestvo obsegalo do 400 ha, srednje 25 ha in malo 4 ha.

Vsako posestvo bi naj ostalo jedna poljedelska obratna edinica. To se pravi, razven graščinskih veleposestev bi se druga posestva naj ne delila nancvo, ampak ostala v dosednji velikosti, ter se vsako posestvo samo za se obdelovalo. Obdelovalna sredstva, kakor lokomobili, traktorji, splohi vsa dragocenejša orodja in poljedelski stroji bi naj bili sicer skupna last, a posestva ostanejo za se samostojne gospodarske jedinice glede obdelovanja.

Sudanje posestnike bi komunistična država ali oblast imenovala za obratne svetovalce, ki bi vodili in nadzirali poljedelsko delo ter nosili za pravilno obdelovanje odgovornost. Delavci pa bi ostali delavci, samo da bi se njihovega gospodarja ne imenoval več kmet, ampak obratni svetovalec, in tu di ta razloček bi bil, da bi kmetu, o- z. obratnemu svetovalcu ne tre- balo več delati, ampak samo nadzira-

Samostojneži ovajajo slovenskega kmeta.

Po Sloveniji gre po vseh okraih močan glas, ki zahteva revizijo pregled in popravilo ustave. Ta glas je tako jak in tako vsestranski, da so se ga zbal tisti, ki imajo sedanjo ustavo na svoji vesti. To so pri nas Slovenci, demokratje in samostojneži, ki pa niso nič drugega, kakor liberalna li- kjalke na deželi. Kakor reče Zerjav, tako prikim Pucelj, tako mrmlja Mer- mola, tako urekuje Urek in take kri- či penčič se ust Drogenik.

To liberalno gospodsko-kmetško družbo je hudo preplašil skoraj eno- dušni klic slovenskega kmetškega ljud- stva po reviziji ustave. Ob tej besedi liberalne junake kar spreleti groza. Zato ti frakarski in kmetški liberalni junaki kličejo državo na pomoč zoper avtonomizme kot protidržavne ljudi. U- godno priliko jim nudi takozvani za- kon o zaščiti države, ki je te dni z

a. Kmet bi postal valpet nad malimi kočarji in nad kmetskimi delavci.

Kar se na posestvih pridelava, bi se moralo vse oddati v skupna skladiš- ča. Tam v skladiščih dobi vsak, kar mu je za živež treba. Prehrana bi pa funkcionirala, kakor pošta. Kar pri- delam, oddam; kar trebam, po to si idem.

Najvišji deželni gospodarski svet bi vodil ves gospodarski načrt: kol- ko in kaj je treba pridelati, komu in kaj in kam je treba pridelke razdeli- ti. Plač ne bo treba ne za uradnike, ne za delavce, kajti v skladiščih bo dobil vse, kar mu treba. In ako česa v skladišču ne bo ali ne dovolj, bode moral trpeti pomanjkanje in si stisniti želodec.

Tako izgleda program komunistov za poljedelstvo. Kdor misli, da se da vse to izpeljati in kdor misli, da si s tem zboljša svoje stanje, lahko gre v komuniste. A mi mislimo, da je vse to neizpeljiva farbarija, kakor se je po- kazalo na Ruskem. Naš program os- tane, da je veleposestva treba razde- liti, kar je dovolj zemlje za vse, ki hočejo zemljo obdelovati, da je male- ga kmeta treba osvoboditi davkov, da je njega in kmetškega delavca treba zavajevati za starost in bolezen in da je delavcu treba zakonito zasigurati človeka dostojno življenje in mu dati ognjišče. Komunističnega programa, kakor smo ga zgoraj opisali, si nismo morda izmislili, ampak posneli smo ga po knjigi „Agrarna občina“, ki ga je izdala berlinska Sovjetska zveza — (Rätebund, Berlin: Die Agrarkommune.)

mrzlično naglico bil sprejet v zakono- dajni skupščini v Beogradu.

Ta zakon hoče, ta namen povdar- jajo njegovi tvoritelji z ministrom Pri- bičevićem na čelu, državo zavarovati zoper revolucionarne nakane komuni- stov, ki hočejo z nasiljem in napadi na najvišje in visoke osebe v državi izvesti prevrat in upostaviti komunistično vladno po ruskem vzorcu. Nikdo ne more oporekati, da ima država pra- vico obrambe zoper take prevratne na- mene in nasilna dejanja. Slične zakone zoper anarhiste in komuniste ima- jo že Zedinjene države v Ameriki, po- tem Svica in Belgija. Takega zakona, kakor se je ustvaril v Beogradu, pa nima še nobena druga država. Nje- gove posamezne točke so tako razve- ljive, da se morejo uporabiti ne samo zoper komuniste, marveč tudi zoper o- pozicijo sploh. Ako so vladne stranke brezvestne, morejo vse tiste stranke,

In če je kdo na svetu videl več hudo- bije, bi moral biti sam vrag! Vozil se je z Englandom, velikim, slavnim ka- pitanom in roparjem. Na Madagaska- rju je bil, na Malabarju, v Surinamu in v Portebellu. Bil je poleg, ko so re- ševali tisto znano ponesrečeno ladjo, ki je nosila toliko zlata in srebra, in ni čuda! 53.000 jih je bilo, Jim! — In begvedi, kaj vse je še doživljal! In če ga pogledate, se vam zdi, kot da bi bil čedraj zlezal iz jajca! Pa ti si vohal smodnik, kapitan, kaj ne?

„Ne vdaš se, ne vdaš se!“ je za- kričala papiga.

„Oj, pogumen pišč vam je to!“ je pravil kuhar in mu ponudil košček sladkorja. In papiga je kluvala po žični mreži svoje hišice in klela, da je bilo strah in groza.

„Glejte, kako se zna kregati!“ se je sajejal John. „Nikar se ne pohaj- šajte, Jim, je pač navaden pišč in klet bi rajno tako, tudi če bi stal svetnik pred njim!“

In spoštljivo se je odkril Dolgi John, da bi bil človek mislil. — to je najbolj in najpoštenjši mož na ce- lem svetu.

(Dolje prihodnj.)

Zaklad na otoku.

Iz angleškega prevedel Paulus.

(Dolje.)

Njemu smo torej poverili poveljst- vo nad moštvi, obdržal pa je še svoj prejšnji naslov. Gospod Trelawney si je na svojih pomorskih potovanjih na- bral mnogo izkušenj, svetoval je in pomagal in ob lepem vremenu celo prevzel poveljstvo. Tudi naš čolnar Israel Hands* je bil star in izkušen mornar, skrben in ubogljiv, smeli mu smo zaupati skoraj v vsaki zadevi.

Tako smo si pomagali tudi brez izsolanega prvega mornarja.

Israel Hands in dolgi Silver sta si bila velika prijatelja in ker že o- menjam Silverjevo ime, hočem pripo- vedovati tudi o njem, o našem ladijs- kem kuharju.

Na ladji je nosil svojo berglo na vrvi privezano krog vratu, da je imel roke kolikor mogoče proste za drugo delo. Zanimivo ga je bilo gledati, ka- ko je stal v kuhinji na svoji eni nogi, z berglo uprto na sod in naslonjen na

* Izgovori: „Handz.“